

מיהו מתתיהו שמואלביץ, המיועד לתפקיד מנכ"ל מישרד ראש הממשלה מנכ"ל בלתי-תלוי

לח"י, המוכר היום יותר בשם יצחק שמיר, יו"ר הכנסת.

הצלחת הבריחה חיוקה את ידיהם של אנשי הלח"י במחנה המעצר. כשנודע להם שעומדים להעבירם למחנה לטרון, שהרי קם במיוחד למטרה זו. נמנה שמואלביץ על הצוות המצומצם שבחר את 20 האנשים ששם התחלת העבודה יוכנסו לסוד העניין. אלה האנשים שיגורו בצריף אחד, שממנו תצא המינהרה. דרושה לנו תוכנית המחנה ומפה טופוגרפית של הסביבה. אנו צריכים גם לדעת באיזה חלק מן המחנה החדש אומרים לשכן את היהודים...

שמואלביץ היה המנוע של תוכנית הבריחה. שהדחימה כעבור זמן את שילי טונות המנדט. מהיום בו החלטנו לבנות מינהרה, נהיה הכל אצלנו מחושב ומכוון למטרה זו. היה צורך, למשל, לדאוג לכך ש-20 השטרניסטים לא יהיו מעוררים חשד. נתנו הוראות לחלק מהם להעמיד פנים של מיואשים ומתנגדים לנו. הם היו מוסרים 'טודות' למתנגדינו, ומשחקים תפקיד של בוגדים.

למחנה לטרון הועברו העצירים בדצמבר 1942. כבר ביום הגיעם החלו אנשי הלח"י בחפירת המינהרה שלהם. שמואלביץ וחבריו פתרו את הבעיות שנוצרו במקום, בתושיה העשויה לעורר את קינאת הנמלים בסרט הקולנוע סטאלג 17. הבריטים הביאו למחנה גלאי מינהרות, שלמדו את מיקצוים באירופה הכבושה בידי הנאצים, ממנה נמלטו. אלה לא הצליחו לגלות את המינהרה.

הבריחה דרך המינהרה היתה חסרת תקדים. שמואלביץ היה חלוץ היוצאים, והוא תיאר את שאירע לו מיד אחרי יציאתו: "מי זה היה מאמין שאפשר לברוח ממחנה ארור זה! עמדתי רגע הרגשת שימחה לאין קץ אפפתני. זו היא שימחה

בניגוד לאצ"ל, שהיה לו תפקיד והיו בו גונדרים, הרי שאחרי רצח יאיר נוהלנו ענייני הלח"י בידי המרכז שעליו נימנו: נתן ילין-מור, יצחק שמיר וישראל אלדד (שייב).

הרי שבדומה לצעירים רבים, שהגיעו עמו מסולין, הלך שמואלביץ אחרי דגלו של יאיר (אברהם שטרן), שהסיף לפעילות אקטיבית.

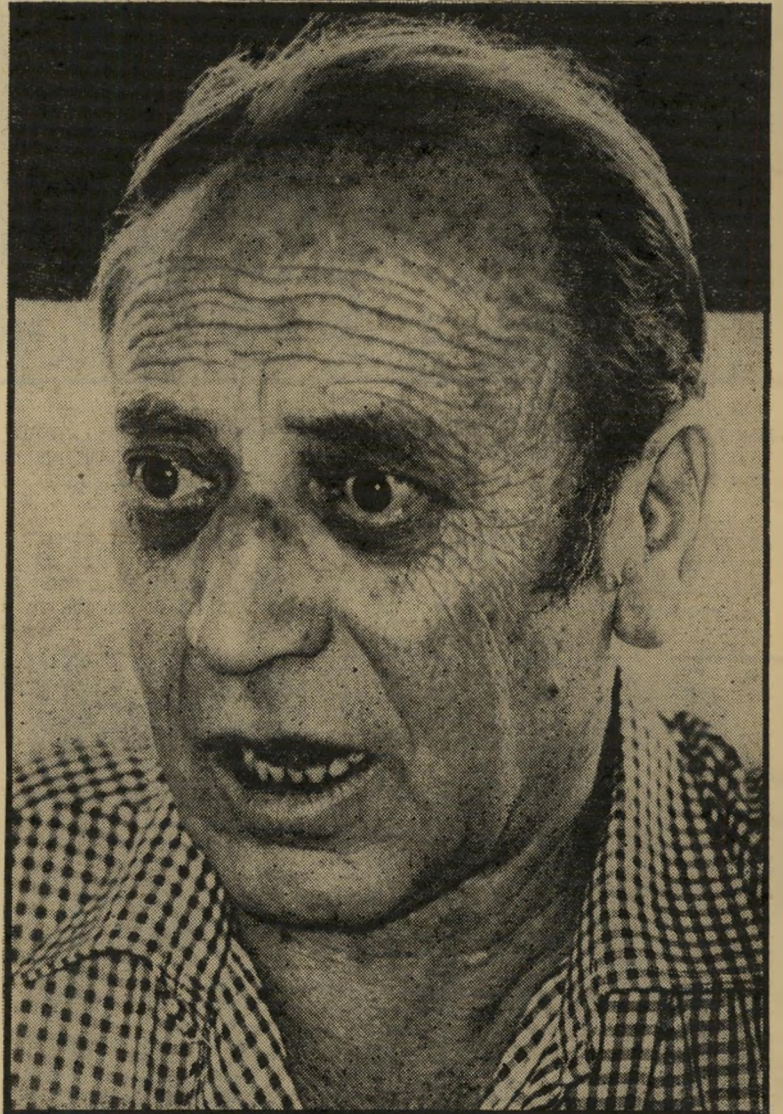
שמואלביץ היה אחד מראשוני העצירים של לח"י. הוא נכלא במחנה מזרע, בהתאם לחוק הקיים עד עצם היום הזה. בלשונו של שמואלביץ, בפתיח לספרו בימים אדומים: "החוק אומר שרק 12 חודש מותר להחזיק אדם במעצר, בלא חקירה ובלא מיספט, לפי חוקי שעת חירום..."

את תמונת-המצב של הישוב העברי בי ארץ-ישראל באותם ימים מציג שמואלביץ כך: "היה זה בשנת 1941. והישוב רוקד או את ריקודי הכניעה. הכניעה מתוך אמונה שזו היא הדרך: 'בנאמנותנו נשכנע. בעד נאמנותנו יגמל לנו. נהיה נאמנים וחלילה לנו להתערב לטובת המורדים במלכות. הדרך לגאולה — נאמנות לשילי-טון. אין האנגלים נוכלים! אמנם, ספר לבן, אבל זה רק דבר חולף. כל זה בא בעקבות מדיניות מינכן..."

אין ספק שמתתיהו שמואלביץ הוא אחת הדמויות הסגוניות ביותר שהוציאה הריחה מחתרת בימי המאבק נגד הבריטים. הוא היה תוצר של תנועה בלתי-מתפשרת. עקשן, ובעל כושר-התמודדות עצום הנדרש מלוחם מחתרת. בספר זכרונותיו, בימים אדומים, הוא מתאר את מאבקו הבלתי נלאה לשיחורו כאשר היה בכלא, ולחירותו כאשר היה חופשי.

אווירת הקדרות שנסלה על עצירי המחנה תלת במחנה מזרע, אחרי רצח יאיר, לא ארכה זמן רב. מאחר ומיפקדת הלח"י בחוף חוסלה, נוצר הצורך להבריח החוצה מנהיגות חדשה. מתתיהו שמואלביץ היה ממתכנני בריחתו של "מיכאל", הוא יצחק יורניצקי, מאוחר יותר חבר מרכז ה-

שכותרתו לקוחה מתוך שירו של יאיר שטרן: "בימים אדומים / של פרעות ודמים, / בלילות השחורים של ייאוש..." הספר ראה אור בהוצאת אלישע, בשנת 1949.

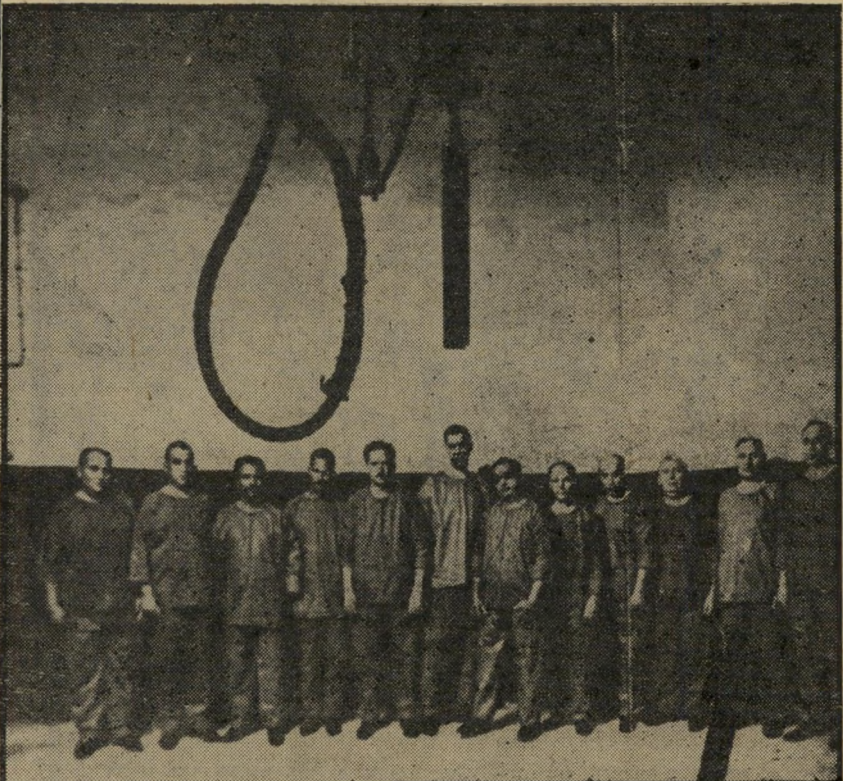
מתתיהו שמואלביץ, בן 60. לוחם מחתרת שניצל ברגע האחרון מן הטרור. מול שוכסל, בעלה של משורת. קבלן שלא ראה רווח בפעלו. מיסעדר שמטעמיו לא כבשו עולם. עיתונאי בגיל העמידה בעיתון-הנוער של חרות. מנהל מחלקת-ההסברה של תנועת-החרות — עומד להתמנות, בימים אלה, כמנהל-הכללי של מישרד ראש-הממשלה.

מיהו האיש העומד לצאת מתוך האלמוניות היחסית שבה הוא מצוי, ולתפוס מקום במרכז אחד ממוקדי-הכוח החשובים ביותר של שילטון הליכוד?

מתתיהו שמואלביץ נולד וגדל בבית יהודי מסורתי. הוא היה האהוב בנכדיו של סב, בעליה של חנות-מכולת בלודז, פולין. במשך שעות ארוכות נהג הסב לספר לנכדו האהוב מיפורי החומש, על ששת ימי בראשית ועל תיבת נוח. וזיה צובט בלחיו ומסביר באידיש עסיסית: "איהר זעהט, דאס איז דאס איידלקייט אליין (רואים אתם, וזהו העדינות עצמה)".

בדומה לרבים מבני גילו, ובני נוער אחרים שהיו קרובים לתנועת בית"ר, החל שמואלביץ ללמוד בגימנסיון העברי בי לודז, הוא נטש את לימודיו בבית-הספר, אחרי ששמע את מנהל הגימנסיון קובע: "בית-הספר שלי הוא רק בשביל עשירים. בני עניים יכולים ללמוד בבתי-ספר עמימיים של הממשלה (הפולנית). שם אין עולה כסף..."

בלודז, שהיתה עיר בעלת אוכלוסייה יהודית רבה, היה עימות מתמיד ביניהם לבן הפולנים. עיקר העימות היה בין בני נוער על אחד מהעימותים סיפר שמואלביץ:

חזרה לחדר-החלייה
בבגדי הנידונים למוות: שמואלביץ, המיועד לתפקיד מנכ"ל מישרד ראש-הממשלה, 24 מבין 24 נידונים למוות שנותרו בחיים, בחדר הגידום בכלא עכו. הראשון מימין, בבגדי הנידונים למוות: שמואלביץ, המיועד לתפקיד מנכ"ל מישרד ראש-הממשלה.